

ביום הראשון אחרי מלחמת ששת הימים הייתה הארץ כולה בטוחה כי עתה נפתח הפתח לשלום כולל במרחב. ביום ה-503 אחרי המלחמה נפלו בשבת האחרונה, כעשרים חיילי צה"ל לאורך גבול לוחמי ישראל, מן התעלה בדרום ועד הרי סוריה בצפון.

הממשלה

כך נמנע

המשבר

שוב נגרמה סערה בכוס המים של הלי- כווד'הלאומי. המשבר הגדול, שהיה צריך להביא לפרישת גח"ל מן הממשלה, לא בא. למעשה, היה הדבר בטוח מן הרגע ה- ראשון. כי משבר כזה יכול היה לקרות רק במקרה אחד: אילו החליט לוי אשכול להת- זיר שטחים תמורת הסדר-שלום. החלטה כ- זאת הייתה מכריחה את מנחם בגין ועמיתו הליבראלי לפרוש. אולם לוי אשכול כלל אינו חולם על אפי- שרות כזאת.

שהום ברו שטחים. הגישושים עם ירון אומנם ראו כי השלט מעברי-הירדן מוכן עתה להסדר, בהסכמתו הרשמית-למה- צה של גמאל עבד-אל-נאצר.

חוסין, הכפוף ללחץ אמריקאי, ועבד-אל- נאצר, הכפוף ללחץ סובייטי, נוטים בכיוון זה בליט ברירה. שתי המעצמות האדירות מעונינות במניעת עימות ביניהן במרחב. הן חוששות שכל התלקחות נוספת, ואפילו החרפה נוספת של המצב, עלולה לגרום ארי- תן לעימות כזה.

אולם חופש-התימרון של חוסין מוגבל ביותר. תנאי-המאכסימום, שהוא יכול להסי- כים להם, מבלי להביא אליה על מישטרו: החזרת כל הגדה לירדן, מלבד ירו- שלי.

קביעת נוכחות-יוקרה ירדנית כלשהי במקומות הקדושים בירושלים. פירוד הגדה מכל כוח צבאי (ואולי נוכחות צבאית ישראלית מוגבלת ליד ה- ירדן, לזמן מה).

מינימום ומאכסימום. לגבי הקבוצה המרכזית בממשלת הליכוד הלאומי, בהנה- גת אשכול ואלון, תנאים אלה אינם באים בחשבון.

המגעים הראשונים הוכיחו כי בין המיני- מום של ממשלת-הליכוד והמאכסימום של המלך חוסין פעורה תהום.

העימות עם דין. מכיוון שהאמרי- קאים, וכימעט כל שאר ידידי-ישראל בעולם, תומכים בהסדר על-יפי הקו הירדני, ומתנג- דים לכל סיפוח, מעונינות הממשלה למנוע כל עימות גלוי, ועל כן היא מנצלת נאומים פומביים של הירדנים ואמתלות אחרות כדי לטעון כי חוסין כלל אינו רוצה בשלום. אבא אבן מסכים עם קו זה. לכן, בחזרו לארץ, השתנה הסיגנון בו נקט בחו"ל. עתה קבע גם הוא שאין סיכוי קרוב לשלום — מפני ששום ממשלה ערבית אינה מוכנה לכך.

ובינתיים הוארכה שליחות יארינג בהסכ- מה כללית. כל הצדדים במרחב היו מעוניני- ניכ בסכבת זו, שפטרה אותם מכל הכרעה. כל זה היה רצוי לאשכול, כי מצב זה פטר את הממשלה מן הצורך להחליט החל- טה כלשהי, מנע את פרישת גח"ל, וממילא מנע גם את העימות בין אשכול-אלון — אבן לבין משה דיין, עימות שאשכול רוצה למנוע בכל מחיר — גם מחיר המשפיע על סיכויי השלום.

האיש שלא בא

הכל נראה תמים לגמרי. ראש-הממשלה היה חולה, לא בא לישבת-הממשלה, שי- נדלה על-ידי סגנו, יגאל אלון. שר-הביטחון, משה דיין, היה עסוק. הוא סירר לאורך תעלת-סואץ, שם אירעה התקרית החמורה יום לפני כן. אך המציאות לא הייתה תמימה כל-כך.

המראה של העיר קנטרה המצרית בשעת ההכרזה האחרונה

דים, בו לא נלקחה בחשבון תגובת העולם או פעולת-גמול ישראלית. המצרים, כך נר- אה בבירור, היו מוכנים מראש לשלם את המחיר, ובלבד להצליח בהנחתת מהלומה, מוראלית בעיקרה, על ישראל.

לפני חודש וחצי ערכו המצרים התקפה ארטילרית דומה, שעלתה לצה"ל בעשרה קורבנות. מאז, למרות השקט היחסי ששרר באזור התעלה, המשיכו כתבים לדווח מ- קהיר ללא הרף על הכוננות המתמדת ה- שוררת בכל המיתחם הצבאי הענקי שהקימו המצרים באזור המשתרע מן התעלה ועד קהיר. רק ימים מעטים לפני ההתקפה של שבת, פורסמו דרישותיהם של קצינים מצ- ריים שלחצו על נאצר והמטה הצבאי ה- מצרי, לפתוח בפעולות צבאיות, בהיקף מוג- בל, נגד ישראל.

הלקח העיקרי שיילמד — במחיר הקור- בנות שנפלו בשבת האחרונה — ואפילו אם זה הלקח לו התכוונו המצרים, הוא שתעלת סואץ אינה קו גבול — אלא קו תזיזת קדמי.

המהווים ביחד, לפי מישאל זה, 44.5% רוב בולט נגד דין. חשוב עוד יותר: מחצית התומכים בדין הודיעו, כי לא יצביעו בעדו אם יפרוש מ- מפלגת-העבודה ויתייצב בבחירות בראש רשימה חדשה משלו. אם נכונה תוצאה זו, פירוש הדבר כי דין לא יוכל להגשים את התוכנית להקים רשימה כזו, כדי שתהווה רוב בכנסת ה- שביעית, יחד עם גח"ל והדתיים. הסך-הכל פשוט אינו מספיק — ונסיון כזה עלול לסתום את הגולל על סיכויי של דין להגיע לשלטון בעתיד הנראה לעין.

בסכמו את הפגישות מציע סייבין ליש- ראל, ברצינות תהומית: לפתח במהירות האפשרית די כושר צבאי משוכלל כדי להרתיע למשך זמן רב כל תוכניות ערביות להתקפת-פתע של מה- לומה ראשונה. להוציא לפועל את המימרה העברית העתיקה: איהו גיבור מכל הגיבורים — שיכול להפוך אויב לידני.

אמפי — פרופטורים אמריקאיים למען השלום במיוחד התיכון — הוקם ביוני '67. מטרתו — להשיג שלום בר-קיימא בין יש- ראל ומדינות-ערב.

כאשר נחתו הפגזים על בגדה המערבית. טענו החיילים ה- תירו אחריהם לא רק גוויות של 15 חיילים , הם הו-

כגזים חול כדורגל

ומספר כפול של פצועים. אלא גם כמה סימני-שאלה. מרבית סימני-השאלה ריחפו מעל הכיבה שהגיעה את המצרים להתקפת הפתע הארטי- לרית המלווית בנסיונות נחיתה של אנשי קומנדו. פרשנים הביאו אלף ואתח אפשרי- יות שדחפו את המצרים למיבצע רב-המימ-

הישיבה לא הייתה ישיבה רגילה. הייתה לה חשיבות מיוחדת — כי בה עמד שרי-החוקן אבא אבן למסור את הדו"ח שלו על הגי- שושים עם ירון והשגריר יארינג. ועל שיחתו הסודית עם הנשיא לינדון ג'ונסון, בעניין הפאנטומים. עם ישיבה זו היה צריך להתחיל הבירור הגדול, שחיכו לו בציפייה מתוחה. סיוור של דין ליד התעלה היה הגיוני — אך בוודאי היה חשוב פחות מהשתתפותו בישיבה זו של הממשלה. אין הוא רמטכ"ל, אלא שר-ביטחון. אם כן, מדוע לא הופיע? הסיבה האמיתית, שלא נעלמה מעיני עמיתיו: הרצון להפגין זילזול באבא אבן, שזה היה רגעו הגדול, ולהביע אי-הכרה ב- מעמדו של אלון כראש-ממשלה בפועל.

יחסים מרחביים המומחה מן החוץ

אין שבוע בו לא מתפרסם דו"ח אסטרא- טגי או פוליטי על בעיות המימרה התיכון. נקודת המוצא של כל הדו"חות הללו היא — שחייבים למצוא הסדר לבעיות המרחב, אחרת — יגורר המצב באזור את העולם כולו להתפוצצות מלחמתית. והנה, השבוע, התפרסם בקול גדול דו"ח נוסף. הארץ פירסם קטעים נרחבים ממנו. ידי- עות אחרונות תימצא אותו. משה דיין ב- הופעתו לפני סטודנטים בהיכל התרבות, קרא קטעים מתוכו.

רעתיקהל כמה לדיין? למראית-עין, נראה המישאל כניצחון ל- דיין. בסקר של המכון למחקר-שווקים, נס- תבר כי 33.4% של הנשאלים היו בעד משה דיין כראש-הממשלה. 17.1% בעד אשכול, 15% בעד אלון ו-11.6% בעד אבן. 6.3% בעד רבין. פינחס ספיר קיבל רק 0.8%. אולם בין חסידי-דין עורר מישאל זה מורת-רוח מוצדקת. כי הניצחון קיים רק בעיני מי שמעיף בו מבט שטחי. בכל מיבחן פוליטי אמיתי, מתחברים הקולות של יריבי דיין — אשכול, אלון, אבן, ספיר ורבין —